

12. júní 2014

Áframhaldandi bati í rekstri sveitarfélaganna

Greiningardeild hefur á undanförunum árum gert samanburð á afkomu og fjárhagsstöðu stærstu sveitarfélaga landsins. Alls eru sveitarfélögin nú 27 talsins en úrtak okkar minnkaði um eitt sveitarfélag í kjölfar sameiningar Garðabæjar og Álftaness á síðasta ári. Öll eiga þau það sameiginlegt að íbúafjöldi þeirra er yfir 1.500 manns og er samanlagður íbúafjöldi þeirra rúmlega 301.000 eða 94% af landsmönnum. Í greiningu okkar er miðað við samstæðuuppgjör hvers sveitarfélags og eru fyrirtæki, stofnanir og aðrar rekstrareiningar sem teljast til B-hluta því meðtaldar.

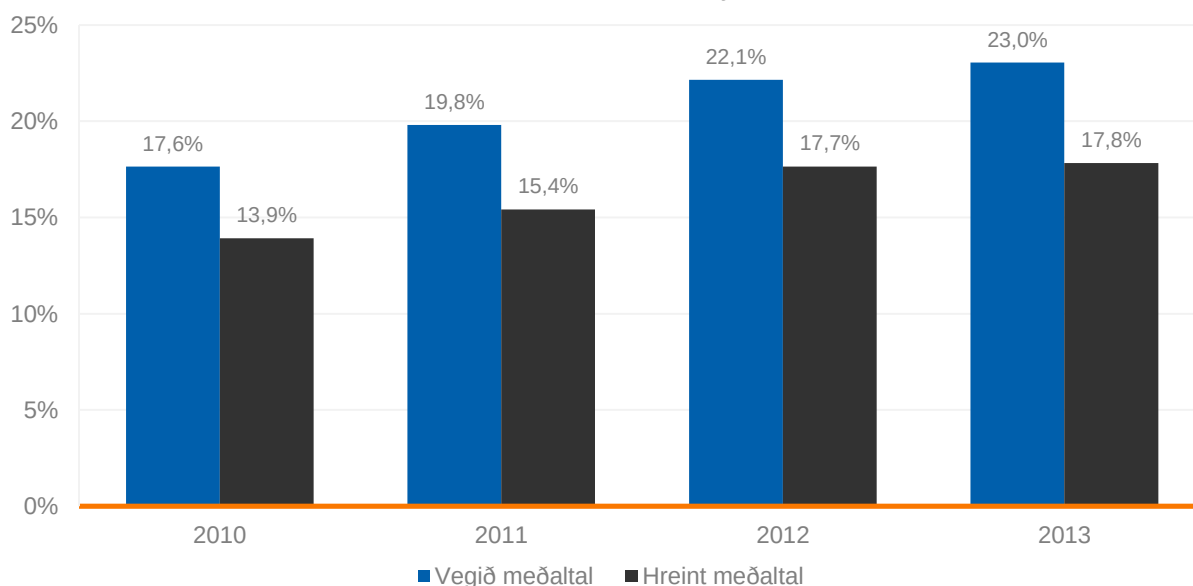
Sveitarfélögin eru mismunandi eins og þau eru mörg og það sama má segja um fjárhagsstöðu þeirra. Heilt yfir hefur staða þeirra á undanförunum árum farið batnandi og á síðasta ári var framhald á þessari þróun.

Hagnaður í fyrsta sinn frá 2010

Á síðasta ári jukust tekjur sveitarfélaganna að meðaltali um 6,7% samanborið við 7,6% vöxt tekna 2012. Að teknu tilliti til verðbólgu var raunvöxtur tekna hinsvegar 2,8% í fyrra samanborið við 2,4% árið áður. Líkt og sjá má á myndinni hér að neðan heldur rekstrarafkoma sveitarfélaganna áfram að batna. Þannig var vegið meðaltal EBITDA-framlegðar 23% á síðasta ári samanborið við 22,1% árið 2012. Hreint meðaltal framlegðarinnar stóð nokkurn veginn í stað. Mismunur á hreinu og vagnu meðaltali skýrist að mestu leyti af Reykjavíkurborg en velta samstæðu borgarinnar er tæplega helmingur af veltu úrtaksins og EBITDA-framlegð hennar var 28,9% í fyrra og hækkaði um 1,8 prósentustig á milli ára.

Nokkur viðsnúningur varð á rekstrarniðurstöðu sveitarfélaganna á síðasta ári. Að hreinu meðaltali skiluðu sveitarfélögin í úrtaki okkar 576 m.kr. hagnaði samanborið við 55 m.kr. tap á árinu 2012 og 274 m.kr. tap árið þar á undan. Mestu munar um umtalsvert bættu afkomu fjögurra stærstu sveitarfélaga landsins, en Reykjavík, Kópavogur, Hafnarfjörður og Akureyri skiluðu samtals um 12 ma.kr. hagnaði á síðasta ári samanborið við 5,5 ma.kr. tap á árinu 2012.

Framlegð af samstæðurekstri 27 sveitarfélaga
- EBITDA / Rekstrartekjur

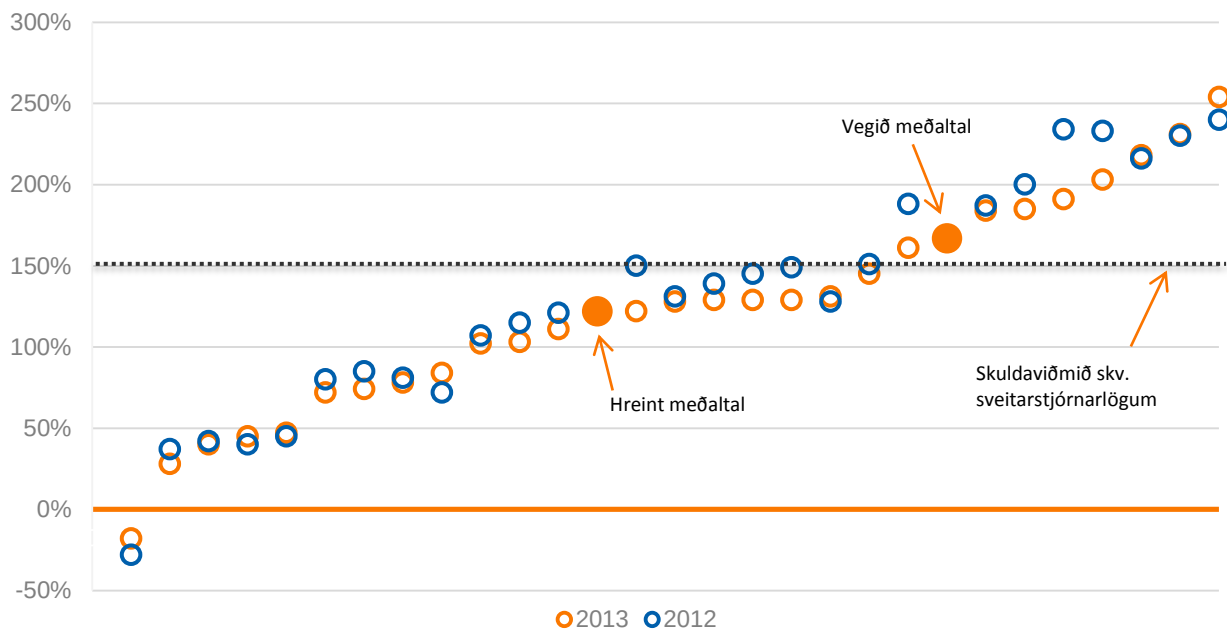

Heimild: Ársreikningar 27 stærstu sveitarfélaga landsins og Greiningardeild Arion banka

Lækkandi skuldastaða – hjá flestum

Skuldastaða sveitarfélaganna hefur farið batnandi á liðnum árum. Samkvæmt sveitarstjórnarlögum nr. 138/2011 mega heildarskuldir og skuldbindingar A- og B-hluta sveitarfélaganna ekki vera hærri en nemur 150% af reglulegum tekjum þeirra. Sveitarfélögunum er hinsvegar heimilt samkvæmt reglugerð 502/2012 að draga ýmsa liði frá við útreikning á skuldaviðmiðinu, svo sem leiguskuldbindingu frá ríkissjóði, lífeyrisskuldbindingar sem koma til greiðslu eftir 15 ár og síðar og hreint veltufé sé það jákvætt. Einnig er þeim heimilt að draga frá skuldir og skuldbindingar veitu- og/eða orkufyrirtækja ef þær eru umfram 30% af heildarskuldum og skuldbindingum sveitarfélagsins, en við höfum áður lýst þeirri skoðun að okkur þykir skjóta nokkuð skökku við að sveitarfélögunum sé heimilt að draga þessar skuldbindingar frá. Erfitt getur reynst að reikna út skuldaviðmið sveitarfélaganna með tilliti til frádráttarbæru liðanna með fullnægjandi hætti. Mörg sveitarfélög mættu því gera betur í að upplýsa í ársreikningum stöðu skuldaviðmiðsins, en í úrtaki okkar birti aðeins helmingur sveitarfélaganna skuldaviðmiðið í ársreikningum sínum.

Heildarskuldir og skuldbindingar samstæðu 27 sveitarfélaga að frádregnum veltufjármunum sem hlutfall af veltu

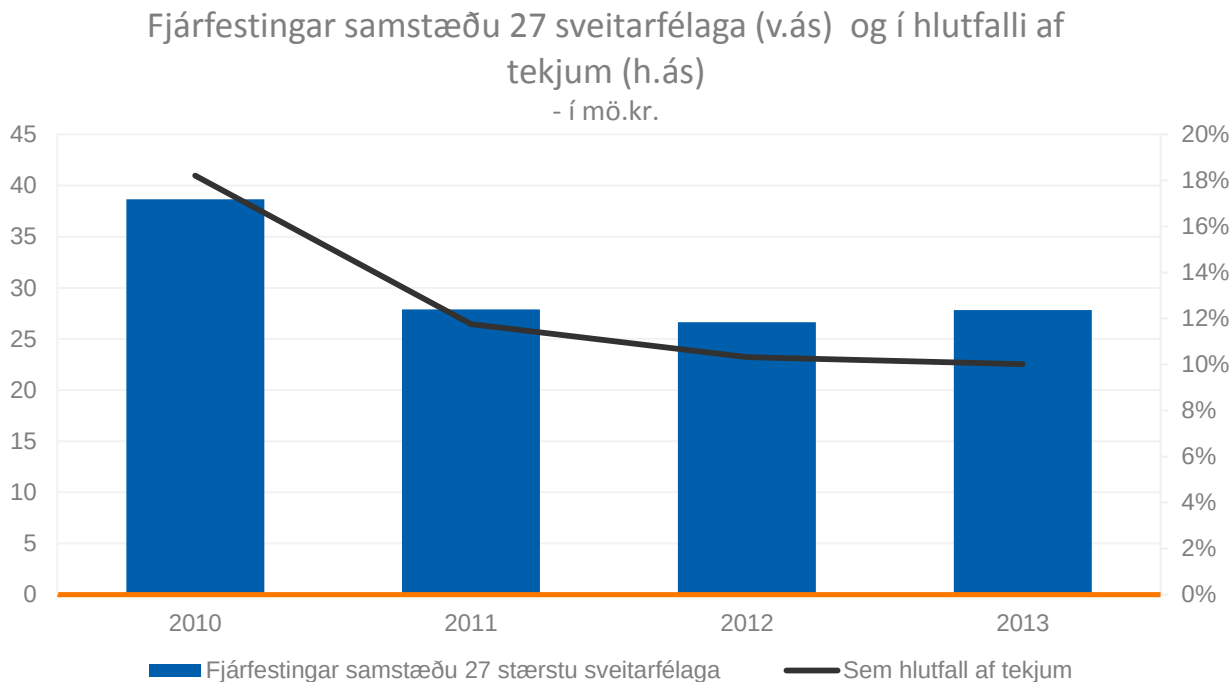
Heimild: Ársreikningar 27 stærstu sveitarfélaga landsins og Greiningardeild Arion banka

Myndin hér að ofan byggir að nokkru leyti á nálgun sveitarstjórnarlaga um skuldaviðmið, en hún sýnir heildarskuldir og skuldbindingar samstæðu sveitarfélaganna sem voru í úrtaki okkar að frádregnum veltufjármunum sem hlutfall af veltu. Á myndinni táknar hver hringur eitt sveita­félag, appelsínugulur sýnir skuldahlutfallið samkvæmt nálgun okkar í árslok 2013 á móti bláa hringnum sem sýnir stöðu sama hlutfalls í árslok 2012. Þrátt fyrir að einungis eitt sveitarfélag hafi færst undir 150% skuldaviðmiðið á milli ára má þó sjá á myndinni að skuldastaða sveitarfélaganna 27 heldur áfram að batna. Þannig lækkaði vegið meðaltal hlutfallsins úr 193% árið 2012 í 167% í fyrra, eða um 26 prósentustig samanborið við 20 prósentustig á árinu 2012. Þá lækkuðu heildarskuldir sveitarfélaganna í krónum talið í fyrsta skipti í a.m.k. fjögur ár. Ef þróunin á þessu ári verður með sambærilegum hætti og þróun síðastliðinna tveggja ára má vænta þess að vegið meðaltal skuldahlutfallsins fari undir 150% á yfirstandandi ári.

Það er hinsvegar áhyggjuefni að skuldastaða þriggja skuldsettustu sveitarfélaganna landsins stendur ýmist í stað eða hækkar á milli ára eins og í tilviki þess skuldsettasta. Þessi þróun er frábrugðin því sem birtist í samantekt okkar í fyrra þar sem skuldsettustu sveitarfélög landsins náðu öll umtalsverðum árangri við lækkun á skuldahlutfalli sínu. Í úrtaki okkar eru átta sveitarfélög enn yfir 150% skuldaviðmiðinu og fjögur þeirra með hlutfallið yfir 200%. Því er auðséð að skuldsettustu sveitarfélögin eiga þónokkuð í land með að koma rekstri sínum á réttan kjöl gagnvart skuldaviðmiðinu, en sveitarfélögunum var gefinn tíu ára aðlögunartími í upphafi síðasta árs til að koma skuldastöðu sinni undir 150% viðmiðið.

Stöðnun í fjárfestingu

Við höfum áður fjallað um það að á liðnum árum hafi áherslur sveitarfélaganna verið á bætta rekstur og niðurgreiðslu skulda sem hafi leitt til þess að fjárfestingar þeirra hafi setið á hakanum. Við fjölluðum um þetta í [Markaðspunkti sem kom út síðastliðið sumar](#). Eins og sjá má á myndinni hér að neðan er ekki að sjá að nein umbreyting hafi orðið á síðasta ári, að raunvirði hafa fjárfestingar sveitarfélaganna nánast staðið í stað frá 2011. Á síðasta ári námu fjárfestingar sveitarfélaganna 10% af heildar tekjum þeirra en á síðastliðnum fimmtán árum hefur hlutfallið að meðaltali verið í kringum 16%.

Heimild: Ársreikningar 27 stærstu sveitarfélaga landsins og Greiningardeild Arion banka

Líkt og áður sagði er staða sveitarfélaganna jafn mismunandi eins og þau eru mörg. Afkoma þeirra hefur hinsvegar verið að batna og veikleikamerkjum farið fækkandi. Áherslan á undangengnum árum hefur verið á niðurgreiðslu skulda en nú þegar tvö af hverjum þremur sveitarfélögum eru komin undir skuldaviðmiðið, og með bjartari horfum í innlendu efnahagslífi má velta fyrir sér hvort að áhersla sveitarfélaganna muni í auknum mæli færast yfir í frekari fjárfestingar.

Greiningardeild Arion banka

Anna Hrefna Ingimundardóttir
anna.ingimundardottir@arionbanki.is

Erna Björg Sverrisdóttir
erna.sverrisdottir@arionbanki.is

Elvar Ingi Möller
elvar.moller@arionbanki.is

Hrafn Steinarsson
hrafn.steinarsson@arionbanki.is

Hafsteinn Hauksson
hafsteinn.hauksson@arionbanki.is

Stefán Broddi Guðjónsson
stefan.gudjonsson@arionbanki.is

Forstöðumaður

Regína Bjarnadóttir
regina.bjarnadottir@arionbanki.is
444-6969